

Projekt

z dnia 4 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W SZTUMIE**

z dnia 29 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2026-2029.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), w związku art. 4¹ ust. 1, 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1, 2, 2a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2026-2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Sztum.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Sztumie

Waldemar Fierek

Załącznik do uchwały nr

Rady Miejskiej w Sztumie

z dnia 29 grudnia 2025 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA I GMINY SZTUM NA LATA 2026-2029

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2026–2029 określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd ma obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

W szczególności działania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 2 ust. 4 lit. b Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Natomiast zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zapobieganie narkomanii należy do zadań własnych gminy i obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja zadań, o których mowa, jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum, zwanego dalej Programem.

Realizując Program, należy przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostało wpisane do Programu, dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w rozumieniu Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o czym mówi art. 11 „*W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18*”.

Obok zadań dotyczących profilaktyki alkoholowej, Program zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, wynikające z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zamieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych przepisów w jednym Programie wynika przede wszystkim z faktu, iż do znacznej części problemów będących skutkiem nadmiernego spożywania alkoholu czy brania używek można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne. Wyniki różnorodnych badań, obserwacja zachowań młodych ludzi oraz rekomendacje Światowej Organizacji Zdrowia wskazują potrzebę zintegrowanego podejścia do profilaktyki używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie młodzi ludzie mają tendencję do podejmowania zachowań ryzykownych dla zdrowia, do których należy przede wszystkim eksperymentowanie z narkotykami, dopalaczami, nikotyną i alkoholem. Zasadnym jest stworzenie programu dotyczącego profilaktyki zachowań ryzykownych szkodliwych dla zdrowia oraz łączenie różnorodnych form profilaktyki podejmowanych wobec młodego pokolenia.

Program ten jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii w Mieście i Gminie Sztum. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

1 stycznia 2021 roku weszła w życie ustawa z dnia 14 lutego 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów. Ustawa ta wprowadziła m. in. zmiany do ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. wprowadzenie opłat za napoje alkoholowe w opakowaniach o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml. W myśl art. 9³ ust. 4 cytowanej ustawy „Gmina przeznacza środki, o których mowa w ust. 3 pkt. 1 na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu”.

Z dniem 1 stycznia 2022 roku weszła w życie Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw. Zapisy ustawy wskazują, że zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym powinny stanowić element gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Uzależnienia behawioralne to takie formy zachowań, które związane są z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, gry komputerowe, nadmierne korzystanie ze smartfona itp.), a ich specyfiką jest m. in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami. Określona czynność staje się nałogowa wtedy, gdy zaczyna jej towarzyszyć silne pragnienie lub wewnętrzny przymus jej podejmowania z coraz większą częstotliwością.

II. Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
4. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw;
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
6. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
7. Narodowy Program Zdrowia.

III. Diagnoza

W IV kwartale 2025 roku na terenie Miasta i Gminy Sztum została przeprowadzona Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych. W ramach realizacji diagnozy zostały badaniem objęte placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Sztum. W placówkach została przeprowadzona ankieta on-line, w której wzięło udział

łącznie 549 uczniów. Została również udostępniona za pomocą mediów społecznościowych ankieta dla dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Sztum, w której wzięło udział 125 osób, z czego 89% stanowiły kobiety, a 11% mężczyźni. Ankieta została przeprowadzona również wśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Sztumie i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie.

Z powyższych badań wynika:

1) Dorośli mieszkańcy Miasta i Gminy Sztum:

- a) W opinii mieszkańców Miasta i Gminy Sztum najistotniejszymi problemami społecznymi są - uzależnienie od papierosów (71%), zanieczyszczenie powietrza (70%) oraz uzależnienia behawioralne (68%).
- b) Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: nikotynizm (85%), sieciologizm (80%) oraz alkoholizm (78%).
- c) Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Miasta i Gminy Sztum 24% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy domowej, a 27% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić.
- d) Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Miasta i Gminy Sztum odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim stopniu ryzyka – większość badanych z rozwagą spożywa alkohol – najczęściej kilka razy w roku (51%) oraz kilka razy w miesiącu (12%), wypijając przy tym umiarkowane ilości alkoholu (1-2 porcje: 45%, 3-4 porcje: 11%).
- e) 11% badanych uważa, że w najbliższej okolicy znajdują się odpowiednia liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol, a dla 89% jest tych miejsc za dużo.
- f) 81% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku, a 52% badanych mieszkańców nie zna miejsc do których po pomoc może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu.
- g) Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Sztum jest zauważalnym nałogiem – 74% z badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych, a łącznie 26% badanych pali okazjonalnie oraz regularnie papierosy lub e-papierosy.
- h) 68% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 32% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- i) Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Miasta i Gminy Sztum, jest nie rozpowszechnionym zjawiskiem - 94% respondentów przyznaje, że nie ma doświadczenia z grami hazardowymi.
- j) 57% respondentów nie ma tendencji do "zajadania" stresów i trudnych emocji, podczas gdy 43% przyznaje się do takiego zachowania. Co więcej, 74% badanych nie ma problemów z kontrolowaniem swoich zachowań jedzeniowych, co oznacza, że 26% doświadcza trudności w tym obszarze. Wyniki te sugerują, że problemy związane z niekontrolowanym jedzeniem w reakcji na stres dotyczą mniejszości z badanych.
- k) Jak wynika z przeprowadzonych badań 89% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: warsztatów profilaktycznych dla uczniów (36%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (29%), otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (17%), udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (11%) oraz pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji (5%).

2) Pracownicy Instytucjonalni:

- a) Badani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za najbardziej istotne problemy związane z uzależnieniami uznali: nadużywanie alkoholu przez dorosłych, spożywanie alkoholu przez młodzież, brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami, a także zażywanie narkotyków i dopalaczy przez młodzież
- b) Respondenci za najważniejsze zadania GKRPA uznali: podejmowanie działań zgodnych z rekomendacjami KCPU (100%), motywowanie do podjęcia leczenia (75%), procedura kierowania na leczenie odwykowe (75%) oraz właściwe wydatkowanie środków GKRPA (75%).
- c) Respondenci podkreślili, że współpraca pomiędzy ZI a GKRPA jest bardzo skuteczna (63%), skuteczna (25%) oraz umiarkowanie skuteczna (12%).
- d) Za najbardziej efektywne sposoby zwiększenia tej współpracy uznano: wspólne projekty i programy profilaktyczne (63%), regularne spotkania i wymiana informacji (50%), szkolenia wspólne dla członków obu instytucji (38%), zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej (25%) oraz ustalenie wspólnych celów i strategii działania (12%).
- e) Największe bariery w realizacji działań to: niska świadomość społeczna dotycząca problemu, a także niedobór specjalistów (np. terapeutów, psychologów).
- f) 63% respondentów ocenia, że władze gminy są poinformowane o potrzebach GKRPA i ZI oraz wspierają ich działania, a 37% twierdzi, że wsparcie jest ograniczone.
- g) Analiza wskazań respondentów pokazuje, że w opinii pracowników instytucjonalnych za najważniejsze działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, które powinny zostać wdrożone przez GKRPA i Zespół Interdyscyplinarny, uznaje się współpracę z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej (88%), konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin (75%), kampanie społeczne zwiększające świadomość na temat uzależnień (50%), programy edukacyjne w szkołach (38%) oraz szkolenia i warsztaty dla dorosłych mieszkańców (33%).

3) Dzieci i młodzież szkolna

- a) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Mieście i Gminie Sztum - inicjację alkoholową ma za sobą 3% ankietowanych uczniów SP 4-6, 15% SP 7-8 oraz 33% uczniów SPP. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- b) Badania wykazały, że pewien odsetek ankietowanych młodych mieszkańców Miasta i Gminy Sztum palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 7% uczniów SP 4-6, 26% SP 7-8 oraz 47% SPP. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- c) Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze występuje wśród uczniów szkół (SP 4-6: 4%; SP 7-8: 12%; SPP: 11%). W związku z powyższym należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.

- d) Należy zwrócić uwagę na obniżający się wiek osób sięgających po napoje energetyzujące, które stanowią duże obciążenie zdrowotne dla młodego organizmu. 12% uczniów z najmłodszej, 36% średniej i 61% najstarszej grupy deklaruje, że pije napoje energetyczne.
- e) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 6 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- f) Wyniki uczniów dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej.
- g) Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych, a internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- h) Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej) oraz doświadczają agresji słownej. Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

Szczegółowe wyniki z przeprowadzonej diagnozy oraz wnioski i rekomendacje wynikające z przeprowadzonego badania znajdują się w dokumencie pn. „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych” opracowanej w 2025 r. przez Małopolskie Centrum Profilaktyki w Krakowie.

Z danych uzyskanych od podmiotów realizujących na terenie Miasta i Gminy Sztum działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, wynika iż:

1. W porównaniu do roku 2022 wzrosła liczba rodzin, które skorzystały z pomocy z powodu uzależnienia od alkoholu oraz narkomanii, natomiast w roku 2024 zmalała liczba rodzin, które skorzystały z pomocy z powodu przemocy domowej.

Informacja na temat rodzin objętych wsparciem ogółem oraz z powodu uzależnień i przemocy domowej.

Rok	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy z powodu alkoholizmu	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy z powodu narkomanii	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy z powodu przemocy domowej
2022	418	64	2	6
2023	428	67	3	9
2024	399	67	8	4

Źródło: MGOPS w Sztumie

2. Z danych przedstawionych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie wynika, że z roku na rok maleje liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe do GKRPA w Sztumie, a za tym idzie spadek przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego oraz maleje liczba składanych wniosków o leczenie odwykowe do Sądu Rejonowego w Kwidzynie natomiast wzrasta liczba wydanych opinii przez biegłych lekarzy w zakresie orzeczenia stopnia uzależnienia.

Dane dotyczące pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie

	2022		2023		2024	
Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe do GKRPA w Sztumie	34		27		20	
Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe do Sądu Rejonowego w Kwidzynie	24		3		16	
Liczba przeprowadzonych przez członków GKRPA w Sztumie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego	33		27		24	
Liczba zleceń o wydanie opinii w zakresie orzeczenia stopnia uzależnienia od alkoholu	17	5	0	0	16	9
Liczba wydanych opinii przez biegłych lekarzy						

Źródło: GKRPA w Sztumie

3. GKRPA w Sztumie jest organem pomocniczym gminy także w zakresie zwiększania dostępności wsparcia kierowanego do osób uzależnionych oraz ich bliskich. Rodziny borykające się z problemem uzależnienia lub przemocy w rodzinie mogą otrzymać wsparcie w działającym od ponad 20 lat Punkcie Konsultacyjnym „Krokus”.

Dane dotyczące pracy Punktu Konsultacyjnego „Krokus”

	2022	2023	2024
Liczba porad udzielonych przez specjalistów dyżurujących w Punkcie Konsultacyjnym „Krokus” - Ogółem:	564	1061	981
Porady radcy prawnego	135	171	129
Porady psychologa	176	299	253
Porady psychoterapeuty uzależnień	253	591	599

Źródło: Punkt Konsultacyjny „Krokus”

4. Doświadczenie przemocy domowej gdzie współwystępuje problem nadużywania alkoholu, jest złożonym problemem i często do wyjścia z niego potrzebna jest pomoc innych osób. W celu zapobiegania przemocy domowej powołany został w 2012 roku Zespół Interdyscyplinarny w Sztumie. Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy diagnostyczno-pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej, którzy wypełniają na rzecz zgłoszonej rodziny/osoby czynności służbowe, zawodowe lub statutowe.

Dane dotyczące pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Sztumie

	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń ZI w Sztumie	4	4	6
Liczba posiedzeń GR/GDP w Sztumie	177	172	137
Liczba założonych NK	58	49	38

Źródło: ZI w Sztumie

5. Komenda Powiatowa Policji w Sztumie w latach 2022-2024 odnotowała następujące zdarzenia dotyczące przemocy domowej i uzależnień na terenie Miasta i Gminy Sztum.

	2022	2023	2024
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	263	188	121
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków	290	177	174
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	2129	1589	454
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej pod wpływem alkoholu/narkotyków	33	25	19

Źródło: KPP w Sztumie

IV. Adresaci

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu dotyczą znacznej części społeczeństwa, dlatego Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy Sztum, którzy w życiu spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz narkotyków w sposób ryzykowny i szkodliwy; uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne); utrzymujących abstynencję i współuzależnionych (działania wspierające).

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są głównie do całych grup, w szczególności do dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych oraz zażywaniem alkoholu. Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwa wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą. Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem. Program adresowany jest także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką. W szczególności:

- dzieci i młodzieży;
- osób dorosłych pijących szkodliwie i ryzykownie;
- osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- osób współuzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- osób uzależnionych behawioralnie;
- osób dotkniętych przemocą domową;
- osób stosujących przemoc domową.

V. Cele

Cel główny: Ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających ze spożycia alkoholu, zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych. Podniesienie świadomości lokalnej społeczności w zakresie szkodliwości uzależnień dla zdrowia.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin;
2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz przemocy domowej w szczególności dla dzieci i młodzieży;
4. Prowadzenie działań profilaktycznych, informacyjnych, edukacyjnych oraz szkoleniowych w zakresie rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi;
5. Ograniczenie skali zjawiska uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

VI. Sposoby realizacji Programu

Powyższe cele i zadania będą realizowane poprzez:

1. Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym, narkomanii oraz przemocy.
2. Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży poprzez szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych oraz poprzez kontrole sklepów i lokali gastronomicznych.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
4. Realizację programów profilaktycznych, w tym programów rekomendowanych, na rzecz dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo – wychowawczych, a także różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, służące promocji zdrowego stylu życia.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do podjęcia leczenia odwykowego osób zgłaszanych do Komisji oraz przeprowadzanie rozmów w sprawach osób nadużywających alkohol, a także motywowanie osób zgłoszonych do Komisji w celu podjęcia leczenia odwykowego.
6. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób uzależnionych i ich rodzin.

VII. Przewidywalne efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości mieszkańców Miasta i Gminy Sztum wobec skutków nadużywania alkoholu, środków psychotropowych, stosowania przemocy oraz skutków związanych z uzależnieniami behawioralnymi.
2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem alkoholizmu na terenie Miasta i Gminy Sztum.
3. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnienia i współuzależnienia.

VIII. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie

1. Komisja realizuje powyższe zadania w oparciu o Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii.
2. Działalność Komisji określa Regulamin organizacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie.

IX. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie

Konieczność ujęcia w Programie zasad wynagradzania członków GKRPA nakłada art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy. W związku z powyższym:

1. Ustala się dietę miesięczną dla Przewodniczącej GKRPA w wysokości 300,00 zł.
2. Ustala się dietę dla Przewodniczącej i członka GKRPA:
 - a) z tytułu udziału w 1 posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 300,00 zł
 - b) za przeprowadzenie kontroli sklepów - 300,00 zł
 - c) za 1 dyżur członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 300,00 zł
 - d) za podejmowanie działań profilaktycznych i informacyjnych - 300,00 zł.
3. Diety, o których mowa w punkcie 1 i 2, wypłacane są na podstawie listy obecności, płatne w terminie do 5 – go każdego miesiąca.

X. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasady usytuowania miejsc sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Sztum

1. Na terenie Miasta i Gminy Sztum ustalono maksymalną liczbę 240 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:
 - a) 80 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo
 - b) 80 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)
 - c) 80 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu.
2. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:
 - a) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo
 - b) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)
 - c) 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu.
3. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:
 - a) 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo
 - b) 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)
 - c) 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu.
4. Zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:
 - a) Punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży nie mogą być zlokalizowane w odległości mniejszej niż 50 metrów od następujących obiektów chronionych: przedszkoli i żłobków wszystkich szczebli, szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo – wychowawczych, placów zabaw, placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (internaty, bursy), domów dziecka, schronisk i noclegowni dla bezdomnych, obiektów kultu religijnego oraz obiektów sportowych. b) Pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą dojścia od wejścia do punktu sprzedaży do wejścia obiektu chronionego.

XI. Monitoring

Poszczególne działania i procedury będą podlegać monitoringowi, mającemu na celu stałą poprawę efektywności i szybkości reakcji na zaistniałe zjawisko alkoholizmu i narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.

XII. Źródła i zasady finansowania Programu

1. Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze, zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację Programu. Zgodnie z art. 18² ww. ustawy środki te nie mogą być przeznaczone na inne cele.

3. Środki niewykorzystane w danym roku budżetowym na realizację zadań określonych w Programie zwiększą pulę środków w następnym roku budżetowym na realizację zadań w Programie.

XIII. Sprawozdawczość

Burmistrz sporządzi raport z wykonania w danym roku Programu i efektów jego realizacji, który przedłoży Radzie Miejskiej w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

XIV. Harmonogram działań

14.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin.

L.p.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki
1.	Wspieranie Poradni Leczenia Uzależnień od Alkoholu w Sztumie	Zakup materiałów edukacyjnych, ulotek, doposażenia itp.	Liczba zakupionych materiałów i doposażenia
2.	Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego „KROKUS” przy GKRPA	Zakup literatury, materiałów biurowych, wyposażenia, środków czystości, artykułów spożywczych, upominków, publikacja ogłoszeń, prenumerata czasopism, zakup ulotek, plakatów itp.	Liczba osób zgłaszających się i korzystających ze wsparcia Punktu Liczba zakupionych materiałów
3.	Wydawanie opinii biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia	Wydawanie zleceń na wykonanie opinii w przedmiocie uzależnienia	Liczba osób skierowanych na badanie Liczba wydanych opinii
4.	Pomoc terapeutyczna dla rodzin z problemem uzależnień oraz przemocą domową	Zawarcie umowy ze specjalistą	Liczba udzielonych porad

14.2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

L.p.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki
1.	Wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	Prowadzenie rozmów motywujących do leczenia, udzielanie informacji o działalności GKRPA i możliwości podjęcia terapii, posiedzenia GKRPA, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych o możliwościach uzyskania pomocy, informowanie o zjawisku przemocy domowej i możliwościach przeciwdziałania jej, informowanie na temat dostępu do działań profilaktycznych, placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, kierowanie wniosków do sądu o leczenie odwykowe	Liczba zgłoszonych wniosków o wszczęcie postępowania o leczenie odwykowe, liczba osób wezwanych na posiedzenia GKRPA, liczba posiedzeń GKRPA, liczba osób, które uzyskały informację o możliwościach pomocy osobom dotkniętym chorobą alkoholową, uzależnionym od środków odurzających, liczba wniosków skierowanych do sądu o leczenie odwykowe, liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego
2.	Dyżury Przewodniczącej GKRPA	Udzielanie informacji m.in. o działalności GKRPA i możliwościach podjęcia terapii	Liczba udzielonych informacji Liczba pełnionych dyżurów
3.	Pomoc psychologiczna, prawna dla rodzin z problemem uzależnień oraz przemocą domową	Zawarcie umów ze specjalistami	Liczba udzielonych porad
4.	Prowadzenie działań skierowanych na pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień i/bądź przemocą domową	Zawarcie umów ze specjalistami	Liczba rodzin/osób objętych wsparciem Liczba przeprowadzonych działań

14.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

L.p.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki
1.	Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych	Rekomendowane programy profilaktyczne	Liczba szkół realizujących działanie Liczba osób biorących udział Liczba zrealizowanych działań
2.	Prowadzenie działań informacyjnych, profilaktycznych, terapeutycznych, interwencyjnych oraz edukacyjnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz FAS	Działania informacyjne, profilaktyczne, terapeutyczne, interwencyjne, edukacyjne, realizacja projektów socjalnych	Liczba przeprowadzonych działań Liczba zrealizowanych projektów socjalnych Liczba osób biorących udział
3.	Organizacja obozu socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, z rodzin z problemem używania innych substancji psychoaktywnych lub przemocy	Przeprowadzenie konkursu ofert, podpisanie umowy	Liczba osób uczestniczących w wypoczynku Liczba zrealizowanych działań
4.	Organizowanie szkoleń/spotkań/superwizji/kursów specjalistycznych w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD	Realizacja szkoleń/spotkań/superwizji/kursów specjalistycznych	Liczba przeszkolonych osób, Liczba przeprowadzonych szkoleń/spotkań/superwizji/kursów specjalistycznych
5.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez organizowanie zajęć sportowych połączonych z realizacją programów profilaktycznych	Przeprowadzenie konkursu ofert, podpisanie umowy/umów	Liczba uczestników zajęć Liczba wspieranych organizacji/klubów Liczba przeprowadzonych zajęć

6.	Monitorowanie skali problemów w środowisku lokalnym przez prowadzenie badań, sondaży opinii publicznej, sporządzanie lokalnych diagnoz pozwalających ocenić aktualny stan problemów	Wybór realizatora działania, podpisanie umowy/umów	Liczba sporządzonych badań, opinii, diagnoz
7.	Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych	Zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych Kampanie społeczne	Liczba zakupionych materiałów Liczba przeprowadzonych kampanii
8.	Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach	Działania o charakterze edukacyjnym Kampanie społeczne z zakresu zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego Edukacja w szkołach średnich Działania o charakterze interwencyjno-sprawdzającym	Liczba przeprowadzonych działań/kampanii Liczba uczestników Liczba wspieranych organizacji

14.4. Wspomaganie instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

L.p.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki
1.	Promowanie i wspieranie abstynencji oraz zdrowego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin z terenu Miasta i Gminy Sztum	Przeprowadzenie konkursu ofert, podpisanie umowy/umów	Liczba osób uczestniczących w działaniach Liczba wspieranych organizacji
2.	Wspieranie programów profilaktycznych adresowanych do osób uzależnionych od środków odurzających lub substancji psychotropowych i ich rodzin	Przeprowadzenie konkursu ofert, podpisanie umowy/umów	Liczba osób uczestniczących w działaniach Liczba wspieranych organizacji Liczba przeprowadzonych działań

14.5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

L.p.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki
1.	Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych	Przeprowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych sprawdzając przestrzeganie przepisów ustawy, podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy dotyczących zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych	Liczba skontrolowanych punktów, liczba przeprowadzonych kontroli, liczba punktów sprzedaży, w których podejmowano interwencje policji w związku z naruszeniem przepisów ustawy dotyczących zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych

Uzasadnienie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2026-2029, zwany dalej Programem, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zapisy Programu uwzględniają również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Realizacja zadań wskazanych w Programie, finansowana jest ze środków uzyskiwanych z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 11¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Program sporządza się na okres nie dłuższy niż na 4 lata.

Projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie.